Татарстан Республикасы Кама Тамагы муниципаль районы
Уразлы авыл җирлеге Советы
КАРАРы

15 нче декабрь 2021 ел № 42

«Татарстан Республикасы Кама Тамагы муниципаль районы Уразлы авыл җирлеге»муниципаль берәмлегенең шәһәр төзелеше проектлаштыруның җирле нормативлары турында.

Россия Федерациясе Шәһәр төзелеше кодексының 29.4 статьясы нигезендә Татарстан Республикасы Кама Тамагы муниципаль районы Уразлы авыл җирлеге Советы КАРАР ЧЫГАРДЫ:

1. Кушымта нигезендә «Татарстан Республикасы Кама Тамагы муниципаль районы Уразлы авыл җирлеге» муниципаль берәмлегенең шәһәр төзелеше проектлаштыруның җирле нормативларын расларга.

2. Әлеге карарны түбәндәге адреслар буенча урнашкан мәгълүмат стендларында игълан итәргә:

-Татарстан Республикасы, Кама Тамагы районы, Уразлы авылы,Тынычлык ур., 7;

-Татарстан Республикасы, Кама Тамагы районы, Кече Карамал авылы, Кече урамы, 1,һәм әлеге карарны Татарстан Республикасы хокукый мәгълүматының рәсми порталында бастырып чыгарырга .pravo.tatarstan.ru) Татарстан Республикасы Кама Тамагы муниципаль районының рәсми сайтында (Татарстан Республикасы Муниципаль берәмлекләре порталы составында) kamskoye-ustye.tatarstan.ru.

3. Әлеге карарның үтәлешен контрольдә тотам.

Уразлы авыл җирлеге башлыгы
җирлек советы рәисе
Уразлы авыл җирлеге башлыгы М.Г.Хәмидуллин

Татарстан Республикасы Кама Тамагы муниципаль районы Уразлы авыл җирлеге Советы карарына кушымта 15.12.2021 ел № 42

ТАТАРСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ
КАМА ТАМАГЫ МУНИЦИПАЛЬ РАЙОНЫ
УРАЗЛЫ АВЫЛ ҖИРЛЕГЕ
ШӘҺӘР ТӨЗЕЛЕШЕН ПРОЕКТЛАШТЫРУНЫҢ
ҖИРЛЕ НОРМАТИВЛАРЫ

2021 ел

ЭЧТӘЛЕК:

1. ГОМУМИ НИГЕЗЛӘМӘЛӘР 3

2. ИСӘПЛӘҮ КҮРСӘТКЕЧЛӘРЕН КУЛЛАНУ КАГЫЙДӘЛӘРЕ ҺӘМ ӨЛКӘСЕ 5

3. УРАЗЛЫ АВЫЛ ҖИРЛЕГЕНЕҢ КЫСКАЧА ХАРАКТЕРИСТИКАСЫ

4. ТӨП ӨЛЕШЕ. ҖИРЛЕ ӘҺӘМИЯТТӘГЕ ОБЪЕКТЛАР БЕЛӘН ТӘЭМИН ИТЕЛЕШНЕҢ МИНИМАЛЬ РӨХСӘТ ИТЕЛГӘН ДӘРӘҖӘСЕНЕҢ ИСӘП-ХИСАП КҮРСӘТКЕЧЛӘРЕ, БУ ОБЪЕКТЛАРНЫҢ АВЫЛ ҖИРЛЕГЕ ХАЛКЫ ӨЧЕН ТЕРРИТОРИАЛЬ МӨМКИН БУЛГАН МАКСИМАЛЬ ДӘРӘҖӘДӘ ФАЙДАЛАНЫЛУЫ КҮРСӘТКЕЧЛӘРЕ, ӘЛЕГЕ ОБЪЕКТЛАРНЫҢ НОРМАТИВ ИХТЫЯҖЫ ҺӘМ АЛАРНЫ УРНАШТЫРУ БУЕНЧА РЕКОМЕНДАЦИЯЛӘР. 7

4.1. 8. мәдәният һәм ял оештыру өлкәсендә авыл җирлегенең җирле әһәмияттәге объектлары

4.2. Физик культура һәм массакүләм спорт өлкәсендә авыл җирлегенең җирле әһәмияттәге объектлары..........9

4.3. Авыл җирлегенең сәламәтлек саклау өлкәсендә җирле әһәмияттәге объектлары. 9

4.4. Авыл җирлегенең халыкка сәүдә, көнкүреш хезмәте күрсәтү һәм җәмәгать туклануы өлкәсендәге объектлары. 10

4.5. Авыл җирлегенең мәгълүмат һәм элемтә өлкәсендәге объектлары. 11

4.6. Авыл җирлегенең җирле әһәмияттәге объектлары. 13

4.7. Авыл җирлегенең ритуаль хезмәт күрсәтү объектлары. 13

4.8. Җәмәгать тәртибен саклау өлкәсендә авыл җирлегенең җирле әһәмияттәге объектлары. 15

4.9. Авыл җирлегенең көнкүреш һәм сәнәгать калдыкларын утильләштерү һәм эшкәртү өлкәсендәге җирле әһәмияттәге объектлары, күрсәтелгән объектларны урнаштыру буенча тәкъдимнәр

4.10. Авыл җирлегенең җирле әһәмияттәге объектлары муниципаль район чикләрендә һәм авыл җирлекләренең торак пунктлары чикләрендә торак пунктлардан читтә транспорт хезмәте күрсәтү һәм җирле әһәмияттәге автомобиль юллары өлкәсендә. 17

4.11. Авыл җирлегенең территорияләрне төзекләндерү һәм яшелләндерү өлкәсендәге объектлары..........18

4.12. Авыл җирлеге халкын электр, җылылык, газ һәм су белән тәэмин итү өлкәсендә авыл җирлегенең җирле әһәмияттәге объектлары..........19

4.12.1. Авыл җирлеге халкының электр белән тәэмин итү объектларында норматив ихтыяҗын билгеләү буенча тәкъдимнәр..........19

4.12.2. Авыл җирлеге халкының җылылык белән тәэмин итү объектларында норматив ихтыяҗын билгеләү буенча тәкъдимнәр..........21

4.12.3. Авыл җирлеге халкының газ белән тәэмин итү объектларында норматив ихтыяҗын билгеләү буенча тәкъдимнәр. 22

4.12.4. Авыл җирлеге халкының су белән тәэмин итү объектларында норматив ихтыяҗын билгеләү буенча тәкъдимнәр. 23

4.12.5. Авыл җирлеге халкының су бүлү объектларында норматив ихтыяҗын билгеләү буенча тәкъдимнәр..........24

5. ИСӘП-ХИСАП КҮРСӘТКЕЧЛӘРЕН НИГЕЗЛӘҮ БУЕНЧА МАТЕРИАЛЛАР

261. ГОМУМИ НИГЕЗЛӘМӘЛӘР

Татарстан Республикасы Кама Тамагы муниципаль районы Уразлы авыл җирлегенең шәһәр төзелеше проектлаштыруның җирле нормативлары (алга таба-нормативлар) Россия Федерациясе, Татарстан Республикасы законнары һәм Татарстан Республикасы Кама Тамагы муниципаль районының норматив-хокукый актлары нигезендә эшләнде.

Әлеге нормативлар белән җайга салынмаган мәсьәләләр «техник җайга салу турында»27.12.2002 ел, № 184-ФЗ Федераль закон таләпләре нигезендә, Россия Федерациясе территориясендә гамәлдә булган законнар һәм норматив - техник документлар белән җайга салына.

Әлеге нормативлар, оештыру-хокукый формаларына бәйсез рәвештә, Татарстан Республикасы Кама Тамагы муниципаль районының Уразлы авыл җирлеге территориясендә үз эшчәнлеген алып баручы барлык шәһәр төзелеше эшчәнлеге субъектлары өчен мәҗбүри.

Шәһәр төзелеше проектларының җирле нормативларын раслау, аларга үзгәрешләр кертү федераль законнар, Татарстан Республикасы Законнары, Татарстан Республикасы Кама Тамагы муниципаль районы Уразлы авыл җирлеге җирле үзидарә органнарының норматив хокукый актлары нигезендә гамәлгә ашырыла.

Әлеге нормативлар авыл җирлеге халкының җирле әһәмияттәге объектлар белән тәэмин ителешенең минималь рөхсәт ителгән дәрәҗәсенең исәп-хисап күрсәткечләрен; авыл җирлеге халкы өчен мондый объектларның территориаль яктан мөмкин булганның максималь рөхсәт ителгән дәрәҗәсенең исәп-хисап күрсәткечләрен билгели.

Авыл җирлеге халкының тәэмин ителешенең минималь рөхсәт ителгән дәрәҗәсенең исәп-хисап күрсәткечләре һәм авыл җирлеге халкы өчен мондый объектларның территориаль яктан мөмкин булган максималь рөхсәт ителгән дәрәҗәсенең исәп-хисап күрсәткечләре билгеләнә торган җирле әһәмияттәге объектларга түбәндәге өлкәләргә карый торган объектлар керә:

- Халыкны электр, җылылык, газ һәм су белән тәэмин итү, ташландык суларны агызу;
- авыл җирлекләре чикләрендә җирле әһәмияттәге автомобиль юллары, җирле әһәмияттәге транспорт объектлары;
- социаль яклауга мохтаҗ гражданнарның хокукларын тәэмин итү максатларында гамәлгә ашырыла торган торак төзелешен үстерүгә дәүләт ярдәме турында;
- мәдәният, массакүләм ял, ял көннәре;
-мәгълүматлаштыру һәм элемтә министрлыгы;
- физик культура һәм массакүләм спорт бүлеге;
- көнкүреш калдыкларын җыю һәм чыгару , төзекләндерү һәм яшелләндерү;

- ритуаль хезмәтләр күрсәтү тәртибе;
- социаль тәэмин итү һәм социаль яклау бүлеге.

Нормативлар үз эченә түбәндәге өлешләрне ала:

-төп өлеш (авыл җирлеге халкының җирле әһәмияттәге объектлар белән тәэмин ителешенең минималь рөхсәт ителгән дәрәҗәсенең исәп-хисап күрсәткечләре; авыл җирлеге халкы өчен мондый объектларның территориаль яктан мөмкин булган кадәр мөмкин булган дәрәҗәдә файдаланылуының исәп-хисап күрсәткечләре);
- нормативларның төп өлешендә булган исәп-хисап күрсәткечләрен нигезләү буенча материаллар;
-нормативов нормативларның төп өлешендә булган исәп-хисап күрсәткечләрен куллану кагыйдәләре һәм өлкәсе;
- җирлекнең җирле әһәмияттәге объектларында авыл җирлеге халкының норматив ихтыяҗын билгеләү, әлеге объектларны урнаштыру буенча тәкъдимнәр;
- авыл җирлегенең кыскача характеристикасы.

ИСӘПЛӘҮ КҮРСӘТКЕЧЛӘРЕН КУЛЛАНУ КАГЫЙДӘЛӘРЕ ҺӘМ ӨЛКӘСЕ

Уразлы авыл җирлегенең территориаль планлаштыру документларын, Кама Тамагы авыл җирлеге территорияләренә карата эшләнелә торган территорияне планлаштыру документларын әзерләү, Килештерү, раслау һәм тормышка ашыру вакытында әлеге нормативлар белән билгеләнә торган исәп-хисап күрсәткечләре кулланыла.

Шәһәр төзелешен проектлаштыру нормативлары дәүләт хакимияте һәм җирле үзидарә органнары, шәһәр төзелеше эшчәнлеге турындагы законнарның үтәлешен тикшереп тору һәм күзәтү органнары тарафыннан карарлар кабул итү өчен кулланыла.

Җирлекнең җирле әһәмияттәге объектлары исемлеге, авыл җирлеге халкының минималь тәэмин ителүчәнлеге дәрәҗәсенең исәп-хисап күрсәткечләре һәм әлеге нормативларның төп өлешендә китерелгән авыл җирлеге халкы өчен мондый объектларның территориаль яктан мөмкин булган максималь үтемле булу дәрәҗәсенең исәп-хисап күрсәткечләре үтәлү өчен мәҗбүри булып тора.

Гамәлдәге норматив документларны, шул исәптән әлеге нормативларда сылтама бирелә торган документларны юкка чыгарганда һәм (яки) үзгәрткәндә гамәлдән чыгарылган нормаларга таянып эш итәргә кирәк.

3. УРАЗЛЫ АВЫЛ ҖИРЛЕГЕНЕҢ КЫСКАЧА ХАРАКТЕРИСТИКАСЫ

Татарстан Республикасы Кама Тамагы муниципаль районы Уразлы авыл җирлегенең кыскача характеристикасы, шулай ук халыкның саны, тыгызлыгы һәм социаль-демографик составы турында мәгълүматлар, җирлекнең башка характерлы үзенчәлекләре 1 нче таблицада китерелгән.

Таблица 1

Уразлы авыл җирлегенең кыскача характеристикасы

№ п\п	Күрсәткеч исеме	**Характеристика**
1	Авыл җирлеге территориясенең муниципаль район һәм Татарстан Республикасы структурасында урнашуы	Уразлы авыл җирлеге Кама Тамагы муниципаль районының көньяк-көнчыгыш өлешендә, Татарстан Республикасының көнбатыш өлешендә урнашкан.
2	Авыл җирлеге чикләрендәге территориянең гомуми мәйданы, га	4982,9
3	Авыл җирлеге составына керүче торак пунктлар исемлеге	Уразлы авылы, Кече Кармалы авылы, Салтыган авылы
4	2011 елның 1 гыйнварына даими халык саны	
	Барлыгы,кеше.	231
	шул исәптән:	
	балалар саны	18
	эшкә яраклы	111
	хезмәткә яраклы яшьтән өлкәнрәк	102
5	2011 елның 1 гыйнварына халык тыгызлыгы, кеше/кв. км	4,6
7	Торак фонды күләме 2011 елның 1 гыйнварына, мең кв. метр торак мәйданы	7,90
8	Халыкның торак белән тәэмин ителеше дәрәҗәсе, кв.м / кеше.	34,2
9	Кама Тамагы муниципаль районы территориясендә табигый-климат шартлары	
	климат районы (климатик районлаштыру картасы нигезендә төзелеш өчен)	II В
	сейсмик куркыныч дәрәҗәсе (баллар)	6 – 7
	табигать-климат шартларына гомуми бәя	уңайлы

4. ТӨП ӨЛЕШЕ. ҖИРЛЕ ӘҺӘМИЯТТӘГЕ ОБЪЕКТЛАР БЕЛӘН ТӘЭМИН ИТЕЛЕШНЕҢ МИНИМАЛЬ РӨХСӘТ ИТЕЛГӘН ДӘРӘҖӘСЕНЕҢ ИСӘП-ХИСАП КҮРСӘТКЕЧЛӘРЕ, АВЫЛ ҖИРЛЕГЕ ХАЛКЫ ӨЧЕН МОНДЫЙ ОБЪЕКТЛАРНЫҢ ТЕРРИТОРИАЛЬ ЯКТАН МӨМКИН БУЛГАН МАКСИМАЛЬ ДӘРӘҖӘДӘ ҮТЕМЛЕ БУЛУЫ КҮРСӘТКЕЧЛӘРЕ, ӘЛЕГЕ ОБЪЕКТЛАРНЫҢ НОРМАТИВ ИХТЫЯҖЫ ҺӘМ АЛАРНЫ УРНАШТЫРУ БУЕНЧА РЕКОМЕНДАЦИЯЛӘР.

Таблица 2

Авыл җирлекләре территориясендә торак төзелеше өлкәсендә социаль яклауга һәм ярдәмгә мохтаҗ гражданнарның торак хокукларын тәэмин итү максатларында гамәлгә ашырыла торган авыл җирлегенең җирле әһәмияттәге объектлары өчен билгеләнә торган исәп-хисап күрсәткечләре (статья исеме 2007 елның 2 августындагы 38-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы законы редакциясендә)

№ п/п	Объектның исеме	Халыкның тәэмин ителешенең минималь рөхсәт ителгән дәрәҗәсе (кв.м / кеше)		Халык өчен территориаль үтемлелек дәрәҗәсе (метр)
		2021 ел	2030 ел	
1	Авыл торак пунктларында торак биналар	23,1	30,5	билгеләнми

Искәрмә.

Киләчәктә исәп-хисап күрсәткечләре 2027, 2041 елларда ирешелгән торак урыннарының гомуми мәйданы белән тәэмин ителешенең факттагы минималь дәрәҗәсен исәпкә алып корректлана.

Торак төзелеше һәм торак төзелеше төрләренең исәп-хисап күрсәткечләре гамәлдәге һәм фаразлана торган социаль-демографик вазгыятьне һәм халыкның керем дәрәҗәсен исәпкә алып башкарылырга тиеш.

Торак төзелешенең характерына туры китереп, 3 таблицада китерелгән төзелеш төрләре бүленә.

Таблица 3

Торак төзелеше характеристикасы

№ п/п	Торак төзелеше тибы	Төзелеш характеристикасы
1	Азкатлы торак төзелеше	биеклеге 3 катка кадәр булган индивидуаль усадьба төзелеше; биеклеге 3 катка кадәр булган блокланган торак йортлар төзү; 4 катка кадәр биеклектәге күпфатирлы торак йортлар төзү
2	Урта катлы торак төзелеше	5-8 катлы күпфатирлы торак йортлар төзү
3	Күп катлы торак төзелеше	биеклеге 9 каттан һәм аннан да югарырак булган күпфатирлы торак йортлар төзү

Торак төзелешенең төрләрен бүлеп бирү, аларны оештыруга карата таләпләрне билгеләү авыл җирлегеннән файдалану һәм төзелеш кагыйдәләре белән гамәлгә ашырыла.

Торак пунктларда торак төзүнең норматив параметрлары СНиП 2.07.01-89 бүлеге таләпләре нигезендә билгеләнә. «Шәһәр төзелеше. Шәһәр һәм авыл җирлекләрен планлаштыру һәм төзү»темасына түгәрәк өстәл узды.

4.1. Авыл җирлегенең мәдәният һәм ял оештыру өлкәсендә җирле әһәмияттәге объектлары

Мәдәният, массакүләм ял, ял объектларын урнаштыруга таләпләр һәм аларның параметрлары " шәһәр төзелеше. Шәһәр һәм авыл җирлекләрен планлаштыру һәм төзү» (кушымта Д).
Уразлы авыл җирлеге халкының мәдәният һәм ял объектлары белән тәэмин ителешенең, авыл җирлеге халкы өчен мондый объектларның территориаль яктан үтемле булуы дәрәҗәсенең тәкъдим ителгән күрсәткечләрен 4 нче таблица нигезендә кабул итәргә кирәк.

Таблица 4

Мәдәният һәм халыкның ялын оештыру өлкәсендә авыл җирлегенең җирле әһәмияттәге объектлары өчен билгеләнә торган исәп-хисап күрсәткечләре

№ п/п	Объектның исеме	Халыкның тәэмин ителешенең минималь рөхсәт ителгән дәрәҗәсе	Халык өчен территориаль үтемлелек дәрәҗәсе
1	Халык саны булган авыл җирлекләре өчен клуб учреждениеләре:		
	0,2 дән 1 мең кешегә кадәр.	500-300 урын 1000 кешегә	Транспорт үтемлелеге 60 минут
	1 меңнән 2 меңгә кадәр кеше	300-230 урын 1000 кешегә	
	2 меңнән 5 меңгә кадәр кеше	230-190 кеше өчен урын	
2	Авыл массакүләм китапханәләре халык саны булган авыл җирлекләре һәм аларның төркемнәре өчен хезмәт күрсәтү зонасына (30 минуттан чыгып) :		
	1 меңнән 2 меңгә кадәр кеше	6-7,5 мең берәмлек саклау берәмлеге; 5-6 уку урыны өчен 1000 кеше.	Транспорт үтемлелеге 30 минут

	2 меңнән 5 меңгә кадәр кеше	5-6 мең берәмлек саклау; 4-5 уку урыны 1000 кешегә	
	5 меңнән 10 меңгә кадәр кеше	4,5 – 5 мең берәмлек саклау берәмлеге; 1000 кешегә 3 – 4 уку урыны.	
3	Ял һәм һәвәскәрлек эшчәнлеген оештыру өчен бүлмәләр	1000 кешегә 50-60 кв. м.	Транспорт үтемлелеге 30 минут
Искәрмә. 1. Азрак исәп-хисап күрсәткечен зур торак пунктлар өчен кабул итәргә кирәк. 2. Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 26.01.2009 елдагы 42 номерлы карары нигезендә 2024 елга кадәр клуб учреждениеләре һәм китапханә хезмәтләре белән тәэмин ителешнең социаль гарантияләре дәрәҗәсе гамәлдәге тәэмин ителеш дәрәҗәсендә кабул ителә.			

4 нче таблицада күрсәтелмәгән мәдәният һәм ял объектлары өчен күрсәткечләрне проектлауга бирелгән бирем нигезендә кабул итәргә кирәк.

Авыл торак пунктларында проектлана торган мәдәният һәм ял объектларының саны, составы һәм сыйдырышлыгы билгеләгәндә, 30 минутлык транспорт үтемлелеге зонасында урнашкан башка торак пунктлардан килгән халыкны өстәмә рәвештә исәпкә алырга кирәк.

Мәдәният объектлары өчен җир кишәрлекләре һәм халыкның ялын оештыру күләме проектлау биреме нигезендә билгеләнә.

4.2. Физик культура һәм массакүләм спорт өлкәсендә авыл җирлегенең җирле әһәмияттәге объектлары.

Уразлы авыл җирлегенең физик культура һәм массакүләм спорт объектлары белән тәэмин ителеш дәрәҗәсе, авыл җирлеге халкы өчен мондый объектларның территориаль яктан үтемле булуы дәрәҗәсе буенча тәкъдим ителә торган күрсәткечләрне 5 нче таблица нигезендә кабул итәргә кирәк.

Күрсәтелгән исәп-хисап күрсәткечләрен 5 нче таблица нигезендә кабул итәргә кирәк.

Таблица 5

Физик культура һәм массакүләм спорт өлкәсендә авыл җирлегенең җирле әһәмияттәге объектлары өчен билгеләнә торган исәп-хисап күрсәткечләре

№ п/п	Объектның исеме	Халыкның тәэмин ителешенең минималь рөхсәт ителгән дәрәҗәсе	Халык өчен территориаль үтемлелек дәрәҗәсе
1	Гомуми кулланылыштагы физкультура-спорт заллары	80 кв. м мәйданда идән 1000 кешегә исәпләнгән.	60 Мин. транспорт үтемлелеге

2	Спорт мәйданчыгы (уен спорт мәйданчыгын һәм (яки) урам тренажерларын, турникларны үз эченә алган яссылык спорт корылмасы)*	Халык санына бәйсез рәвештә, 1 объект	60 Мин. транспорт үтемлелеге

Искәрмә:
Халык саны 300 кешедән ким булган торак пунктлар өчен нормалашмый.

Әлеге объектларны урнаштыру башка шундый ук объектларның якынлыгын, транспорт элемтәләрен оештыруны, урамнар, юллар һәм җәяүлеләр юллары челтәре белән үзара бәйләнешне исәпкә алып башкарылырга тиеш.

Физик культура һәм массакүләм спорт объектларын мәгариф мәктәпләренең һәм башка уку йортларының, ял һәм мәдәният учреждениеләренең спорт объектлары белән территорияне кыскарту белән бергә алып бару рөхсәт ителә.

Физкультура-спорт корылмалары өчен җир участогы күләмен проектлау биреме буенча кабул итәргә кирәк.

4.3. Авыл җирлегенең сәламәтлек саклау өлкәсендә җирле әһәмияттәге объектлары.

Уразлы авыл җирлеге халкының сәламәтлек саклау объектлары белән тәэмин ителеше, халык өчен мондый объектларның территориаль яктан үтемле булуы дәрәҗәсе буенча тәкъдим ителә торган күрсәткечләрне 6 нчы таблица нигезендә кабул итәргә кирәк.

Таблица 6

Сәламәтлек саклау өлкәсендә авыл җирлегенең җирле әһәмияттәге объектлары өчен билгеләнә торган исәп-хисап күрсәткечләре

№ п/п	Объектның исеме	Халыкның тәэмин ителешенең минималь рөхсәт ителгән дәрәҗәсе	Халык өчен территориаль үтемлелек дәрәҗәсе
1	Даруханәләр	1 мең кешегә гомуми мәйданы 14 кв. метр	Җәяүлеләр өчен 30 минут

Сәламәтлек саклау объектларын урнаштыруга таләпләр һәм аларның параметрлары СНиП 2.07.01 - 89 СП нигезендә билгеләнә. «Шәһәр төзелеше. Шәһәр һәм авыл җирлекләрен планлаштыру һәм төзү» (кушымта Д) һәм башка норматив документлар.Даруханәләр өчен җир участогының күләме 0,2 га тигез булырга тиеш, яисә алар кертелергә мөмкин.

4.4. Авыл җирлегенең Халыкка сәүдә, көнкүреш хезмәте күрсәтү һәм җәмәгать туклануы өлкәсендәге объектлары.

Уразлы авыл җирлеге халкының сәүдә, көнкүреш хезмәте күрсәтү һәм җәмәгать туклануы объектлары белән тәэмин ителешенең, халык өчен мондый

объектларның территориаль үтемлелеге дәрәҗәсенең тәкъдим ителә торган күрсәткечләрен 7 нче таблица нигезендә кабул итәргә кирәк.

7 нче Таблица

Сәүдә, көнкүреш хезмәте күрсәтү һәм җәмәгать туклануы өлкәсендә авыл җирлегенең җирле әһәмияттәге объектлары өчен билгеләнә торган исәп-хисап күрсәткечләре

№ п/п	Объектның исеме	Халыкның тәэминителешенең минималь рөхсәт ителгән дәрәҗәсе	Халык өчен территориаль үтемлелек дәрәҗәсе
1	Кибетләр, шул исәптән:	300 кв. м сәүдә мәйданы 1000 кешегә исәпләнгән.	2000 м
	азык-төлек товарлары	100 кв. м сәүдә мәйданы 1000 кешегә исәпләнгән.	
	азык-төлек булмаган товарлар	200 кв. м сәүдә мәйданы 1000 кешегә исәпләнгән.	
2	Көнкүреш хезмәте күрсәтү предприятиеләре	7 эш урыны-1000 кеше.	2000 м
	халыкка турыдан-туры хезмәт күрсәтү өчен	4 эш урыны-1000 кеше.	
	предприятиеләргә хезмәт күрсәтү өчен	3 эш урыны-1000 кеше.	
3	Мунча*	7 урын-1000 кеше.	билгеләнми

Искәрмә:
Төзекләндерелгән торак фонды белән тәэмин ителгән җирлекләрдә мунча һәм мунча-сәламәтләндерү комплексларының сыйфатын исәпләү нормалары 1 мең кешегә өч урынга кадәр киметергә рөхсәт ителә.

Авыл торак пунктлары һәм аларның төркемнәре өчен сәүдә һәм халыкка көнкүреш хезмәте күрсәтү учреждениеләрен һәр җирлектә яшәүчеләрне җәяү йөрү мөмкинлеге чикләрендә беренче чиратта кирәк булган хезмәтләр белән тәэмин итү исәбеннән 30 минуттан да артмаска тиеш. Югары дәрәҗәдә хезмәт күрсәтү объектлары белән тәэмин итүне авыл җирлекләре төркеменә кабул итәргә кирәк.

Сәүдә предприятиеләренең шәһәр торак пунктлары һәм авыл җирлекләре өчен җир участоклары күләмен сәүдә мәйданының кв. метрына карап кабул итәргә кирәк:

-250 кв.м. га кадәр – 100 кв. м. сәүдә өчен 0,08 га. мәйдан;

-250 кв. м. – 100 кв.м. сәүдәгә 0,08-0,06 га. мәйдан;

-650дән 1500 кв. м. – 100 кв. м.сәүдәгә 0,06-0,04 га. мәйдан;

-1500 дән 3500 кв. м. га кадәр – 100 кв.м. сәүдә өчен 0,04-0,02 га. мәйдан;

-3500 кв. м. – 100 кв.м. сәүдәгә 0,02 га. мәйдан.

Предприятиеләрне инженерлык системалары һәм коммуникацияләр белән автоном тәэмин иткән очракта, шулай ук аларның территориясендә ярдәмче биналар һәм корылмалар урнашкан очракта, участок мәйданы 50% ка кадәр артырга мөмкин.

Көнкүреш хезмәте күрсәтү предприятиеләре өчен җир участоклары күләмен

аларның егәрлегенә (эш урыннары санына)карап кабул итәргә кирәк:

 10нан 50гә кадәр.урыны-0,1-0,2 га, 10 эш.урын;

50дән 150гә кадәр.урын-0,05-0,08 га, 10 эш.урын;

150дән артык эш.урыны-0,03-0,04 га, 10 эш.урын.

Мунча өчен җир кишәрлекләре күләме объектка 0,2-0,4 га кабул ителә.

4.5. Авыл җирлегенең мәгълүмат һәм элемтә өлкәсендәге объектлары.

Халыкны мәгълүматлаштыру һәм элемтә объектлары белән тәэмин итүнең минималь рөхсәт ителгән дәрәҗәсенең, авыл җирлеге халкы өчен мондый объектларның территориаль үтемлелеге дәрәҗәсенең исәп-хисап күрсәткечләрен 8 нче таблица нигезендә кабул итәргә кирәк.

Таблица 8

Элемтә объектлары өлкәсендә муниципаль районның җирле әһәмияттәге объектлары өчен билгеләнә торган исәп-хисап күрсәткечләре

№ п/п	Объектның исеме	Халыкның тәэмин ителешенең минималь рөхсәт ителгән дәрәҗәсе	Халык өчен территориаль үтемлелек дәрәҗәсе
1	Почта элемтәсе бүлеге	1 отделение связи на 0,5-6 тыс.чел.	500 метр
2	АТС (1000 кешегә 600 номер исәбеннән)	объект 10-40 мең номерга исәпләнгән	билгеләнми
3	Концентратор	объект 1,0-5,0 мең номерга	билгеләнми
4	Кабельле телевидениенең техник үзәге	1 объект-торак районы	билгеләнми

Элемтә бүлегенең җир участогы күләме торак пунктта яшәүчеләр санына бәйле рәвештә исәпләнә:

-объект 500 дән 2000 гә кадәр кеше – 0,3-0,35 га объектка;

-объект 2000дән 6000гә кадәр кеше – объектка 0,4-0,45 га

Җир кишәрлекләре күләме:

автоматлаштырылган телефон станциясе объектка 0,25 га кабул ителә;

-40-100 кв. м концентратор;

каб кабельле телевидениенең техник үзәге-0, -0,5 га объект.

Яңа төзелешне гамәлгә ашырганда телекоммуникация системаларын, эфир цифрлы телевидениене күмәк кабул итү системаларын урнаштыруны һәм йорт эчендәге элемтә челтәрләрен урнаштыруны күздә тотарга кирәк.

бер үк вакытта өч элемтә операторы тарафыннан бер үк вакытта хезмәт күрсәтү өчен кирәк булган эчке коммуникацияләргә яшеренгән.

Яңа территорияләрне төзегәндә Гражданнар оборонасы сигналлары һәм гадәттән тыш хәлләр сигналлары буенча халыкка хәбәр итү системасының локаль челтәрләрен урнаштыруны күздә тотарга кирәк.

Предприятиеләрне, биналарны һәм элемтә корылмаларын, Радио һәм

телевидение, янгын һәм сак сигнализациясен, инженерлык җиһазлары системаларын диспетчерлаштыру эшләрен гамәлдәге норматив документлар таләпләренә туры китереп башкарырга кирәк.

Элемтә предприятиеләре биналарын күрше предприятиеләр яки технологик процесслар булган, зарарлы, коррозия-актив, күңелсез матдәләр һәм тузан бүлеп бирү чыганагы булган, аларның санитар-яклау зоналарыннан читтә урнашкан объектларга карата өстенлек бирә торган җилләрнең өске ягында урнаштырырга кирәк.

Элемтә бүлекләре Торак төзелеше зонасында урнашырга тиеш.

Шәһәр почтамтлары, шәһәр һәм район элемтә узеллары, матбугат агентлыклары биналарыннан балалар ясле-бакчалары, мәктәпләр, мәктәп-интернатлар, дәвалау-профилактика учреждениеләре биналарыннан 50 м, ә торак һәм иҗтимагый биналар стеналарына кадәр - 25 метрдан да ким булмаска тиеш.

Җир участогы төзекләндерелгән, яшелләндерелгән һәм коймаланган булырга тиеш. Койманың биеклеге кабул ителә, м:

- 1,2-шәһәрара телефон станцияләре, телеграф төеннәре һәм шәһәр телефон станцияләре хуҗалык ишегаллары өчен;

-1,6 1,6 - көчәйтү пунктлары, кабельле участоклар, махсус билгеләнештәге җиһазлар һәм милке булган базалар һәм складлар, махсус элемтә автомобильләренең ачык стоянкалары, шәһәрара элемтә һәм телевидениенең территориаль үзәкләре, дәүләт элемтә предприятиеләре, Россия магистраль элемтәләре һәм телевидениесенең техник элемтә узеллары, эксплуатацион-техник элемтә узеллары, тимер юл почталары, почта бүлекләре, почтамтлар, район элемтә узеллары, матбугат предприятиеләре өчен.

Элемтә линияләрен урнаштыру «элемтә линияләре өчен җир бүлеп бирү нормалары»СН 461-74 таләпләренә туры китереп башкарылырга тиеш.

4.6. Авыл җирлегенең җирле әһәмияттәге объектлары.

Халык белән идарә итү учреждениеләре һәм кредит-финанс оешмалары тарафыннан тәэмин ителешнең минималь рөхсәт ителгән дәрәҗәсенең, авыл җирлеге халкы өчен мондый объектларның территориаль үтемлелеге дәрәҗәсенең исәп-хисап күрсәткечләрен 9 таблица нигезендә кабул итәргә кирәк.

Таблица 9

Идарә һәм финанслар өлкәсендә муниципаль районның җирле әһәмияттәге объектлары өчен билгеләнә торган исәп-хисап күрсәткечләре

№ п/п	Объектның исеме	Халыкның тәэмин ителешенең минималь рөхсәт ителгән дәрәҗәсе	Халык өчен территориаль үтемлелек дәрәҗәсе
1	Идарә оешмалары һәм учреждениеләре	Техник регламентлар нигезендә	Билгеләнми

Идарә оешмалары өчен җир кишәрлекләре күләме бер хезмәткәргә 60-44 кв.м. исәбеннән кабул ителә. 44-18, 5 кв.м. бина катларында бер хезмәткәр өчен 3-5 кат. Зур мәйдан азрак катлы объектлар өчен кабул ителә.

4.7. Авыл җирлегенең ритуаль хезмәт күрсәтү объектлары.

Халыкның ритуаль хезмәтләр күрсәтү объектлары белән тәэмин ителешенең минималь рөхсәт ителгән дәрәҗәсенең, авыл җирлеге халкы өчен мондый объектларның территориаль үтемлелеге дәрәҗәсенең исәп-хисап күрсәткечләрен 10 нчы таблица нигезендә кабул итәргә кирәк.

Таблица 10

Торак-коммуналь хуҗалык өлкәсендә җирле әһәмияттәге объектлар өчен билгеләнә торган исәп-хисап күрсәткечләре

№ п/п	Объектның исеме	Халыкның тәэмин ителешенең минималь рөхсәт ителгән дәрәҗәсе	Халык өчен территориаль үтемлелек дәрәҗәсе
1	Традицион каберлекләр зиратлары*	1000 кешегә 0,28 га, ләкин 40 гектардан артык түгел	билгеләнми

Искәрмә:

*Халык санын, халык санының перспективалы үсешен һәм үлем-китем коэффициентын исәпкә алып билгеләнә.

Зиратларның җир участогы күләме халыкның тәэмин ителеше дәрәҗәсеннән чыгып кабул ителә, әмма 40 гектардан артык түгел.

Торак-коммуналь хуҗалык предприятиеләреннән торак йортлар, гомуми белем бирү мәктәпләре, балалар бакчалары һәм сәламәтлек саклау учреждениеләре диварларына кадәр ара 11 таблицада күрсәтелгән.

Таблица 11

Зиратлардан торак йортлар, гомуми белем бирү мәктәпләре, балалар бакчалары һәм сәламәтлек саклау учреждениеләре диварларына кадәр ераклык

Биналар (җир участоклары)	Торак-коммуналь хуҗалык предприятиеләре биналарыннан (участокларыннан) ераклык, м		
	Торак йортларның диварларына кадәр	Гомуми белем бирү мәктәпләре, балалар бакчалары һәм сәламәтлек саклау учреждениеләре биналарына кадәр	Су алу корылмаларына кадәр
Традицион каберлекләр һәм крематорий зиратлары (мәйданы 20дән 40 га кадәр)	500	500	Кимендә 1000 (су белән тәэмин итү чыганагын санитар саклау поясы һәм фильтрация вакыты исәпләүләре буенча)
Кладбища традиционного җирләү һәм крематорий (мәйданы 10-20 га)	300	300	
Традицион җирләү зиратлары һәм крематорий (мәйданы 10 гектардан ким)	100	100	-

Реконструкцияләнергә тиешле авыл торак пунктларында зиратлардан торак йортлар, балалар һәм дәвалау учреждениеләре биналары диварларына кадәр ераклыкны җирле санитар күзәтчелек органнары белән килештереп, ким дигәндә 100 кеше кабул итәргә рөхсәт ителә.

Зиратларны торак пунктларның торак төзелеше территориясенә карата аерым яктан урнаштырырга кирәк.

Яңа җирләү урыннары булдыру, гамәлдәге җирләү урыннарын реконструкцияләү экологик һәм санитар-гигиена экспертизасы уңай бәяләмәсе булганда мөмкин.

Зират өчен бүлеп бирелә торган Участок түбәндәге таләпләрне канәгатьләндерергә тиеш: торак пункттан, ачык сулыклардан һәм сулыклардан читтә читкә тайпылырга; мөмкин булган су басу зонасыннан читтә урнашырга; җир өслегеннән 2,5 метрдан да ким булмаган грунт суларының торышы булырга; 1,5 м тирәнлектә коры, Комлы туфракка (ашлы, Комлы), туфракның дымлылыгы 6-18% чикләрендә булырга тиеш.

Зиратлар территориясендә юл челтәрен, су сибү системасын, шахталар коеларын, тышкы яктылыкны күздә тотарга кирәк.

Җирләү участокларының күләмен 12 нче таблица нигезендә кабул итәргә кирәк.

Таблица 12

Күмү участокларының күләме

Бер урында җирләү саны бер дәрәҗәдә	Җирләү участогы күләме	
	Киңлеге, метр	Озынлыгы , метр
1	1,0	2,0
2	1,8	2,0
3	2,6	2,0
4	3,6/1,8	2,0/4,0
5	2,6	4,0
6	2,6	4,0

4.8. Җәмәгать тәртибен саклау өлкәсендә авыл җирлегенең җирле әһәмияттәге объектлары.

Халыкны җәмәгать тәртибен саклау объектлары белән тәэмин итүнең минималь рөхсәт ителгән дәрәҗәсенең, авыл җирлеге халкы өчен мондый объектларның территориаль үтемлелеге дәрәҗәсенең исәп-хисап күрсәткечләрен 13 нче таблица нигезендә кабул итәргә кирәк.

Таблица 13

Авыл җирлеге территориясендә җәмәгать тәртибен саклау өлкәсендә җирле әһәмияттәге объектлар өчен билгеләнә торган исәп-хисап күрсәткечләре

№ п/п	Объектның исеме	Халыкның тәэмин ителешенең минималь рөхсәт ителгән дәрәҗәсе	Халык өчен территориаль үтемлелек дәрәҗәсе
1	Тәртип саклау терәк пункты	1 объект - 1-3 авыл җирлеге	билгеләнми

Авыл җирлегендә полиция бүлекчәсе авыл җирлекләре комплексына хезмәт күрсәтә ала. Полиция участок пункты, кагыйдә буларак, административ участок үзәгендә урнашырга тиеш.

4.9. Көнкүреш һәм сәнәгать калдыкларын утильләштерү һәм эшкәртү өлкәсендә авыл җирлегенең җирле әһәмияттәге объектлары, күрсәтелгән объектларны урнаштыру буенча тәкъдимнәр

Көнкүреш калдыкларын җыю нормаларының күрсәткечләрен СП 42.13330.2016 таләпләренә туры китереп кабул итәргә кирәк «СНиП 2.07.01-89 " шәһәр төзелеше. Шәһәр һәм авыл җирлекләрен планлаштыру һәм төзү» темасына 14 нче таблицада китерелгән иде.

Җыелган көнкүреш калдыкларының исәп-хисап санын даими (һәр 5 ел саен) факттагы мәгълүматлар буенча ачыкларга кирәк.

Таблица 14

Коммуналь калдыкларны туплау нормалары

Көнкүреш калдыклары төрләре	**Елына 1 кешегә көнкүреш калдыклары саны**	
	кг	**л**
Каты: су, канализация, үзәк җылылык һәм газ белән тәэмин ителгән торак биналардан; башка торак биналардан	190 300	900 1100
Иҗтимагый биналарны исәпкә алып, каты көнкүреш калдыкларының гомуми саны	280	1400
Сыек изогребов (канализация булмаганда)	-	3000
Урамнарның, мәйданнарның, паркларның 1 кв. метр каты көнкүреш калдыклары	5	8

Искәрмә:

Зур габаритлы көнкүреш калдыкларын туплау нормаларын каты көнкүреш калдыкларының китерелгән күрсәткечләре составында 5% күләмендә кабул итәргә кирәк.

Таблица 15

Каты коммуналь калдыкларны җыю, транспортлау, эшкәртү өлкәсендә авыл җирлегенең җирле әһәмияттәге объектлары өчен билгеләнә торган исәп-хисап күрсәткечләре

№ п/п	**Объектның исеме**	**Халыкның тәэмин ителешенең минималь рөхсәт ителгән дәрәҗәсе**	**Халык өчен территориаль үтемлелек дәрәҗәсе**
1	Авыл җирлекләре территориясендә каты көнкүреш калдыклары җыю объектлары (калдыклар җыелу урыннары)	100%	100 метр

Торак пунктларның торак зоналарында автомобиль транспорты өчен подъездлар белән тәэмин ителгән каты көнкүреш калдыкларын җыю өчен контейнер мәйданчыклары урнаштыруны күздә тотарга кирәк.

Контейнер мәйданчыкларының тиешле күләмен билгеләү өчен, контейнерлардан файдаланучы халык санынннан, калдыклар җыелу нормасыннан, калдыкларны саклау срокларыннан чыгып эш итәргә кирәк. Контейнерларның исәп-хисап күләме алар оешкан чорда калдыкларны фактта туплауга туры килергә тиеш.

Калдыкларны җыю нормалары Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының «Каты коммуналь калдыклар җыелу нормативларын раслау турында» 2016 елның 12 декабрендәге 922 номерлы карары (16 таблица) буенча кабул ителә.

Таблица 16

Калдыклар туплау нормалары

Каты коммуналь калдыклар	
шәхси торак йортлар	Бер кешегә 0,27 т/ел
күпфатирлы торак йортлар	Бер кешегә 0,205 т/ел
Зур габаритлы калдыклар	
шәхси торак йортлар	Бер кешегә 0,079 т/ел
күпфатирлы торак йортлар	Бер кешегә 0,071 т/ел

Санитар законнар таләпләрен үтәү максатыннан, контейнерлар урнаштыру өчен мәйданчык торак йортлардан 20 метрдан да ким булмаган, әмма 100 метрдан да артмаган ераклыктан ераграк торырга тиеш. Каты коммуналь калдыклар өчен уңайлы подъездлы контейнерлар урнаштыру өчен махсус мәйданчыклар. Мәйданчык ачык һәм су үткәрә торган өслек белән проектлана. Мәйданчыкларның күләме контейнерлар санын урнаштыруга исәпләнгән булырга тиеш, әмма 5-дән артык түгел. Билгеләнә торган чүп җыючылар (контейнерлар) санын билгеләү өчен чүп җыючы халык санынннан, каты коммуналь калдыклар җыелу нормативларыннан, калдыкларны саклау срокларыннан чыгып эш итәргә кирәк. Чүп җыючыларның исәп-хисап күләме алар оешкан чорда каты коммуналь калдыкларның факттагы тупланыуына туры килергә тиеш.

Махсус техника берәмлекләре саны (ә атап әйткәндә Транспорт һәм чүп җыючы) региональ оператор һәм территорияне санитар чистарту схемасы белән билгеләнә.

Контейнерларның кирәкле саны коммуналь калдыкларның уртача тәүлеклек җыелуын, аларны чыгару чорын (тәүлеклек) һәм контейнерның сыйдырышлылыгын (1,1 м3) исәпкә алып исәпләнә. Контейнерларның 50% ын сортларга аерылырга тиешле каты көнкүреш калдыклары (икенчел чимал) өчен кулланырга киңәш ителә. Куркыныч ГК (яктырту җайланмалары, терекөмешле батарея һәм аккумуляторлар булган электр лампалары (автомобильләреннән тыш), куллану үзлекләрен югалткан терекөмешле градусниклар) вандалга каршы башкаруда (кызгылт сары төстәге) аларны зарарлау һәм әйләнә-тирә мохиткә зыян китерүне булдырмый торган махсус билгеләнгән контейнерларга (кызгылт сары

төстә) салынырга тиеш. Контейнер мәйданчыкларын урнаштыру урыннары, торак территорияләрдә ККНЫ җыю, вакытлыча саклау буенча тәкъдимнәрне исәпкә алып, территорияне санитар чистарту схемасы белән төгәлләштерелә.

4.10. Авыл җирлегенең җирле әһәмияттәге объектлары муниципаль район чикләрендә һәм авыл җирлекләренең торак пунктлары чикләрендә торак пунктлардан читтә транспорт хезмәте күрсәтү һәм җирле әһәмияттәге автомобиль юллары өлкәсендә.

Барлык торак пунктлар да каты өслекле автомобиль юллары белән тәэмин ителергә тиеш.
Торак пунктларда автомобиль транспорты барлык биналарга һәм корылмаларга да барып җитәргә тиеш.

Халыкның шәхси җиңел автомобильләр белән тәэмин ителешенең рөхсәт ителгән минималь дәрәҗәсе күрсәткече 1000 кешегә 314,5 җиңел автомобиль кабул ителә.

Авыл җирлеге халкы өчен җәмәгать транспорты тукталышларының территориаль яктан мөмкин булган кадәр үтемле булуын исәпләү күрсәткечләрен 17 нче таблица нигезендә кабул итәргә кирәк.

Таблица 17

№ п/п	Объектның исеме	Халыкның тәэмин ителешенең минималь рөхсәт ителгән дәрәҗәсе	Халык өчен территориаль үтемлелек дәрәҗәсе
1	Тукталыш пункты	1. халык санына бәйсез рәвештә, һәр авыл җирлеге өчен	Җәяүлеләр өчен 30 минут

Җәмәгать транспорты тукталышына кадәр җәяүлеләр юлларының озынлыгы 500 метрдан да артык түгел. Торак зоналар, халыкка мәдәни-көнкүреш хезмәте күрсәтү учреждениеләре янында, сәүдә һәм ял предприятиеләре, спорт биналары һәм корылмалары, хезмәт кушымтасы урыннарын 10% ка кадәр (ләкин бер урыннан да ким булмаган) проектлаганда инвалидлар транспортына аерым игътибар бирергә кирәк.

4.11. Авыл җирлегенең территорияләрне төзекләндерү һәм яшелләндерү өлкәсендәге объектлары.

Гомуми файдаланудагы яшелләндерелгән территорияләр белән тәэмин ителешнең минималь рөхсәт ителгән дәрәҗәсенең исәп-хисап күрсәткечләрен 18 нче таблица нигезендә кабул итәргә кирәк.

Таблица 18

Гомуми файдаланудагы яшелләндерелгән территорияләр белән тәэмин ителешнең минималь рөхсәт ителгән дәрәҗәсенең исәп-хисап күрсәткечләре

Объектның исеме	Халыкның тәэмин ителешенең минималь рөхсәт ителгән дәрәҗәсе (кв. метр/кеше)	Халык өчен территориаль үтемлелек дәрәҗәсе
Гомуми кулланылыштагы	12	билгеләнми

яшелләндерелгән территорияләр		

Искәрмә.
Урманнар тирә-юнендә урнашкан торак пунктлар өчен эре елгаларның һәм сулыкларның яр буе зоналарында, гомуми файдаланудагы яшелләндерелгән территорияләрнең мәйданы 20% тан да ким булмаска тиеш. Яшелләндерелгән территориянең аерым участоклары мәйданына ял итү, балалар уеннары өчен мәйданчыклар, җәяүлеләр юллары кертелә, әгәр алар гомуми мәйданның 30% ын биләсә.

Торак пункттагы яшел үсентеләрне, аның планлаштыру структурасын һәм җирле шартларын исәпкә алып, бердәм система рәвешендә карарга кирәк. Торак пунктның яңа территорияләрен проектлаганда һәм реконструкцияләгәндә гамәлдәге яшел үсентеләрне максималь рәвештә саклауны һәм куллануны күздә тотарга кирәк.

Гомуми кулланылыштагы яшелләндерү объектлары мәйданнарын түбәндәге күләмдә кабул итәргә кирәк: Парклар – 10 гектардан да ким түгел; бакча-3 гектардан да ким түгел; скверлар-0,5 га.

Торак пунктлар территориясендә төзекләндерү һәм яшелләндерү объектларын урнаштыру принциплары, объектларның параметрларын «СП 42.13330.2016 «шәһәр төзелеше. Шәһәр һәм авыл җирлекләрен планлаштыру һәм төзү»темасына түгәрәк өстәл узды.

4.12. Авыл җирлеге халкын электр, җылылык, газ һәм су белән тәэмин итү өлкәсендә авыл җирлегенең җирле әһәмияттәге объектлары.

4.12.1. Авыл җирлеге халкының электр белән тәэмин итү объектларында норматив ихтыяҗын билгеләү буенча тәкъдимнәр.

Электр энергиясен кулланучыларны өзлексез һәм сыйфатлы электр белән тәэмин итү халыкның сәламәтлеген саклауга һәм авыл җирлеге территориясендә халыкның тормыш сыйфатын яхшыртуга ярдәм итә.

Перспективалы чорга авыл җирлеген электр белән тәэмин итүне үстерүнең төп юнәлешләре булып тора:
передаче тапшыру, трансформация һәм куллану вакытында электр энергиясе югалтуларын киметү;
- сәнәгать кулланучыларын һәм халыкны тәүлек вакыты буенча дифференциацияләнгән тарифларга күчү юлы белән ярымпик һәм төнге чорда электр энергиясен куллану өчен икътисади яктан җәлеп итүчән шартлар тудыру.
«0,38-750 кВ көчәнештәге электр челтәрләре өчен җир бүлеп бирү нормалары» дигән 14278 тм – т1 ЗТН нигезендә, электр белән тәэмин итү өлкәсендә җирле әһәмияттәге объектлар өчен түбәнрәк китерелгән минималь рөхсәт ителгән җир кишәрлекләренең исәп-хисап күрсәткечләре билгеләнде (19 нчы таблица).

Таблица 19

Объект төре	Җир кишәрлегенең күләме, кв. м
6 кВ. нан 10 кВ. га кадәр югары көчәнешле трансформатор подстанцияләре	150дән артык түгел
20 кВ. нан 35 кВ. га кадәр көчәнештәге түбәнәю подстанцияләре һәм күчерү	5000 артык түгел

пунктлары	
35 кВ. нан 220 кВ. га кадәр көчәнешле түбәнәю подстанцияләре	8500-10000

Искәрмә:
1. Таблицада китерелгән җир мәйданнары түбәндәгеләрне исәпкә ала: коймага якын килү һәм ремонт ясау өчен билгеләнгән киртә тирәсендәге метр киңлек полосасын; гомуми станция идарәсенең гомуми подстанция пунктының бер яки ике трансформаторын, югары (урта) көчәнеш ачык бүлү җайланмаларын, Түбән көчәнештәге ябык) бүлү җайланмасын урнаштыру (кагыйдә буларак, түбән көчәнештәге ябык) бүлгеч җайланмасын урнаштыру.;
2. Подстанцияләр мәйданы таблицасындагы мәгълүматлар һава линияләрен капма-каршы якларга чыгаруны; ачык бүлү җайланмалары; трансформаторлар җайланмасын ачуны күздә тота. Түбәнрәк күрсәтелгән очракларда таблицадагы мәгълүматлар түбәндәге коэффициентларга тапкырлана:
 югары һәм урта көчәнешләрне бер якка чыгарганда-1,25;
 югары һәм урта көчәнешләрнең ябык бүлү җайланмаларында-0,8;
трансформ трансформаторларны ябык урнаштырганда-1,1.

Электр белән тәэмин итү системаларын проектлауны «торак һәм иҗтимагый биналарның электр җайланмаларын проектлау һәм монтажлау» СП 31-110-2003 таләпләре, «ФСК ЕЭС» ААҖнең бүлү электр челтәре комплексында техник сәясәт турындагы Нигезләмә («ЕЭС Россия» ААҖ һәм «ФСК ЕЭС» ААҖ 2006 елның 25 октябрендәге 270р/293р номерлы күрсәтмәсенә кушымта) нигезендә гамәлгә ашырырга кирәк.

Алдан исәпләүләр өчен торак пунктлар территорияләренең чагыштырма исәп-хисап йөкләнеше күрсәткечләрен 20, 21, 22 таблица нигезендә кабул итәргә кирәк.

Таблица 20

Йортлар/фатирлар өчен коммуналь-көнкүреш электр нагрузкасының чагыштырмача исәп-хисап күрсәткече эреләнгән:	**Тулаем алганда, торак пункт буенча**	**Шул исәптән**	
		центр	**микрорайоннар/төзелеш кварталлары**
- табигый газдагы плитәләр белән (кВт/кеше)	0,41	0,51	0,39
- стационар электр плитәләре белән (кВт/кеше)	0,50	0,62	0,49

Искәрмә:
1. Торак пункт үзәге төшенчәсе астында төрле административ, мәдәни, уку учреждениеләре, сәүдә һәм җәмәгать туклануы предприятиеләре тупланган территорияне аңларга кирәк.
2. Таблицада вак сәнәгать предприятиеләреннән йөкләмәләр исәпкә алынмаган. Аларны исәпкә алу өчен түбәндәге коэффициентларны кулланырга кирәк:
табигый газда плитәләр куелган торак пунктлар өчен: 1,2-1,6;
стационар электр плитәләре булган торак пунктлар өчен: 1,1-1,5.
Торак пункт үзәге территориясендә зур әһәмияткә ия булырга кирәк.

Таблица 21

Коммуналь-көнкүреш кулланучыларының электр энергиясе чыгымының һәм йортлар/фатирлар өчен электр йөкләнешен максимум куллану сәгатьләренең еллык санының эреләнгән	**Электр энергиясенең чагыштырма чыгымы, кВт.кеше саны елга**	**Электр нагрузкасының максимумын куллану сәгатьләренең еллык саны**

күрсәткечләре:		
- табигый газдагы плитәләр белән	2170	5300
- стационар электр плитәләре белән	2750	5500

Искәрмә:
1. Китерелгән зурайтылган күрсәткечләр торак һәм иҗтимагый биналар, коммуналь-көнкүреш хезмәте күрсәтү предприятиеләре, транспорт хезмәте күрсәтү объектлары, тышкы яктылык белән электр куллануны күздә тота;
2. Китерелгән мәгълүматлар торак биналарда кондиционирлау, электр җылыту һәм электронагрев куллану исәпкә алынмый;
3. Электр нагрузкасы максимумын куллану сәгатьләренең еллык саны ЦП 10(6) кВ шиннарына китерелгән.

Авыл җирлекләрен электр белән тәэмин итүне проектлаштырганда, проектлана торган территорияләр категориясенә туры китереп, аның ышанычлылыгын тәэмин итү таләпләрен исәпкә алырга кирәк.

Беренче категориягә электроприемниклар керә, алар электр белән тәэмин итү өзеклеге кешеләрнең тормышы өчен куркыныч тудырырга мөмкин, шәһәр хуҗалыгының аеруча мөһим элементлары эшләвен бозу керә.

Икенче категориягә электроприемниклары керә, электр белән тәэмин итү өзеклеге халыкның күп санлы нормаль эшчәнлеген бозуга китерә.

Өченче категориягә керә, калган электроприемники, түгел подходящие астында билгеләү, беренче һәм икенче категория.

Кешеләр тормышына, шартлауларга, янгыннарга һәм кыйммәтле төп җиһазларга зыян китерүгә юл куймас өчен, җитештерүнең өзлексез эшләве кирәк булган электроприемниклары аерым төркемгә керә.

Электр энергиясен бүлү системасының көчәнешен сайлау, перспективалы электр йөкләнешләренең үсешен анализлауны исәпкә алып, Татарстан Республикасының бүлү электр челтәре комплексы челтәрләренең перспективалы үсеше схемасы нигезендә гамәлгә ашырылырга тиеш.

Торак пунктларның электр челтәрләренең киеренкелеге исәп-хисап чоры һәм энергия системасында көчәнешләр системасы чикләрендә аларны үстерү концепциясен исәпкә алып сайлана: 35 – 110 – 220 – 500 кВ.электр белән тәэмин итү системасының көчәнеше энергияне трансформацияләү баскычларының иң аз санын исәпкә алып сайлап алынырга тиеш.

Торак пунктлар территорияләрендә трансформатор подстанцияләрен һәм бүлү җайланмаларын проектлауны электр җайланмаларын урнаштыру кагыйдәләре һәм «электр челтәре комплексында Бердәм техник сәясәт турында «(расв) нигезләмә» таләпләре нигезендә гамәлгә ашырырга кирәк. «ФСК ЕЭС " ҖАҖ Директорлар советы карары (09.04.2020 ел, № 496)». Трансформатор подстанцияләре, бүлү җайланмалары һәм торак төзелеше территориясендә урнашкан кабельләргә һава электр линияләре күчү пунктлары ябык типтагы проектларга тәкъдим ителә.

4.12.2. Авыл җирлеге халкының җылылык белән тәэмин итү объектларында норматив ихтыяҗын билгеләү буенча тәкъдимнәр.

«Җылылык белән тәэмин итү турында» 2010 елның 27 июлендәге 190-ФЗ номерлы Федераль закон нигезендә, җылылык белән тәэмин итү өлкәсендә мөнәсәбәтләрне оештыруның төп принципларыннан берсе-үзәкләштерелгән

җылылык белән тәэмин итү системаларын үстерү, җылылык белән тәэмин итү һәм җылылык энергиясен куллануның ышанычлылыгын һәм энергетик нәтиҗәлелеген тәэмин итү.Бер - ике катлы һәм индивидуаль торак йортларны, шулай ук секцияле торак йортларны җылытуны һәр йортта яки фатирда урнаштырыла торган газ казаннарыннан башкарырга кирәк.Җәмәгать, мәдәни-көнкүреш һәм административ биналарны җылыту үзәкләштерелгән, тышкы җылылык челтәрләреннән яки автоном җылылык белән тәэмин итү чыганакларыннан.Яңа җылылык белән тәэмин итү системаларын проектлау һәм төзү, гамәлдәге җылылык белән тәэмин итү системаларын реконструкцияләү һәм үстерү авыл җирлеген җылылык белән тәэмин итүнең расланган схемасы нигезендә гамәлгә ашырылырга тиеш. Җылылык белән тәэмин итү системаларын проектлауны кулланучылар категорияләрен исәпкә алып, «җылылык челтәрләре» СНиП 41-02-2003 (5 бүлек), ГОСТ Р 54964-2012 «туры килү-килмәүне бәяләү. Күчемсез милек объектларына экологик таләпләр» (А кушымтасы).Торак пунктлар территорияләрендә үзәкләштерелгән җылылык белән тәэмин итү чыганакларын коммуналь-склад һәм җитештерү зоналарында, җылылык йөкләнеше үзәкләрендә урнаштырырга киңәш ителә.Җылылык белән тәэмин итү чыганакларын, җылылык пунктларын урнаштыру акустик исәп-хисаплар белән нигезләнергә тиеш. Трассаларны һәм җылылык челтәрләрен салу ысулларын «җылылык челтәрләре» СНиП 41-02-2003 (9 бүлек) һәм «СП 42.133306 кагыйдәләр җыелмасы «("шәһәр төзелеше. Шәһәр һәм авыл җирлекләрен планлаштыру һәм төзү»темасына түгәрәк өстәл узды.

4.12.3. Авыл җирлеге халкының газ белән тәэмин итү объектларында норматив ихтыяҗын билгеләү буенча тәкъдимнәр.

«Россия Федерациясендә газ белән тәэмин итү турында» 1999 елның 31 мартындагы 69-ФЗ номерлы Федераль закон нигезендә, газ белән тәэмин итү өлкәсендә дәүләт сәясәтенең төп принципларыннан берсе булып, тиешле федераль, төбәкара һәм региональ газлаштыру программаларын формалаштыру һәм тормышка ашыру нигезендә, Россия Федерациясе субъектлары территорияләрендә урнашкан торак-коммуналь хуҗалыкны, сәнәгать һәм башка оешмаларны газлаштыру дәрәҗәсен күтәрү тора.

Газ белән тәэмин итү системасын үстерүнең төп юнәлешләре газ белән тәэмин итүнең кайбер баш корылмаларын реконструкцияләү юлы белән газ белән тәэмин итү системасының куркынычсызлыгын һәм ышанычлылыгын арттыруны, газүткәргечләрнең яңа тармакларын төзүне күздә тотарга тиеш, бу газүткәргеч челтәрләренең эшен тотрыкландырырга һәм газ белән тәэмин итүнең яңа объектларын тоташтырырга мөмкинлек бирәчәк.

Газ куллану юнәлешләре:

- сәнәгатьнең технологик ихтыяҗлары;
- халыкның хуҗалык-көнкүреш ихтыяҗлары;
- җылылык чыганаклары өчен энергия чыганагы.

Газ белән тәэмин итүнең гамәлдәге системаларын проектлау һәм төзү, реконструкцияләү һәм үстерү СНиП 42-01-2002 «газ бүлү системалары», «газ бүлү һәм газ куллану челтәрләренең иминлеге турында Техник регламент» таләпләренә туры китереп, Татарстан Республикасын газ белән тәэмин итү һәм

газлаштыруның Генераль схемасы нигезендә, торак-коммуналь хуҗалыкны, сәнәгать һәм башка оешмаларны газлаштыру буенча республика программалары нигезендә гамәлгә ашырылырга тиеш.

Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 27.12.2013 ел, №1071 карары белән расланган Татарстан Республикасы шәһәр төзелешен проектлаштыру буенча республика нормативларына туры китереп, түбәнрәк китерелгән газ белән тәэмин итү объектлары өчен җир кишәрлекләренең минималь рөхсәт ителгән күләмнәренең исәп-хисап күрсәткечләре билгеләнде (22 нче таблица).

Таблица 22

ГРС җитештерүчәнлеге, куб. метр/сәгать	Җир кишәрлегенең күләме, га
100гә кадәр	0,01
100 - 3000	0,07
3000 - 10000	0,11
10000 - 100000	0,13
100000 - 300000	0,38
300000 - 500000	0,65
500000нән артык	1

Авыл торак пунктлары өчен газ куллануның эреләндерелгән күрсәткечен бер кешегә елына 220 куб. м күләмендә кабул итәргә кирәк.

Газ бүлү һәм газ тутыру станцияләре торак пунктлардан читтә урнашырга тиеш.

Газ өстәмә пунктларны торак пунктның торак төзелеше территориясеннән читтә, аскы яктан урнаштырырга кирәк.

Газ бүлү челтәрендә газ басымын киметү һәм җайга салу өчен газ җайга салу (блоклы яки шкафлы) пунктларын проектларга кирәк. Газ җибәрү пунктын район үзәгендә урнаштырырга кирәк,район йөкләнеш үзәгенә мөмкин кадәр якын.

Торак пунктларда аерым торучы газ җайга салучы пунктларны биналар һәм корылмаларга кадәр билгеле бер ераклыкта урнаштырырга кирәк:

0 газ басымы булганда – 0,6 МПа-10 метрга кадәр газ регулятор пунктына тапшырганда;

0 газ басымы булганда – 0,6 – 1,2 МПа-15 метр.

4.12.4. Авыл җирлеге халкының су белән тәэмин итү объектларында норматив ихтыяҗын билгеләү буенча тәкъдимнәр.

Торак пунктларны су белән тәэмин итү системаларын проектлау, шул исәптән, су белән тәэмин итү чыганакларын сайлау, су алу корылмаларын урнаштыру «СНиП 2.04.01-85 «эчке сууткәргеч һәм биналарны канализация», СНиП 32.13330.2018 «СНиП 2.04.03-85 «Канализация. Тышкы челтәрләр һәм корылмалар«, СП 42.13330.2016 " шәһәр төзелеше. Шәһәр һәм авыл җирлекләрен планлаштыру һәм төзү», СанПин 2.1.3684-21 «шәһәр һәм авыл җирлекләре территорияләрен карап тотуга, су объектларына, эчәргә яраклы су һәм эчәргә яраклы су белән тәэмин итүгә, атмосфера һавасына, туфракка, торак биналарга,

җитештерү, җәмәгать биналарыннан файдалануга, санитар-эпидемияләргә каршы (профилактик) чаралар оештыру һәм үткәрү буенча санитар-эпидемиологик таләпләр», СанПин 1.2.3685-21 «кеше өчен яшәү мохитенең иминлеген тәэмин итүгә гигиеник нормативлар һәм таләпләр», СанПиН 1.2.3685-21", ГОСТ 2761-84* " үзәкләштерелгән хуҗалык-эчәр су белән тәэмин итү чыганаклары. 2.1.4.1110-02 «су белән тәэмин итү һәм эчәргә яраклы су чыганакларын санитар саклау зоналары», шулай ук авыл җирлеген су белән тәэмин итүнең расланган схемасы нигезендә СанПиН 2.1.4.11.10-02.

Халыкның хуҗалык-эчәргә яраклы ихтыяҗлары өчен тәүлегенә уртача тәүлеклек (бер ел эчендә) су куллану күрсәткечен бер кешегә тәүлегенә 250 литр күләмендә кабул итәргә кирәк (эчке суүткәргеч һәм канализация белән тәэмин ителгән биналар, ванналар һәм җирле су җылыткычлар белән).

Су алу корылмаларының тибын һәм схемасын территориянең геологик, гидрогеологик һәм санитар шартларыннан чыгып сайларга кирәк.

Су челтәрләрен боҗра белән проектларга кирәк. Тупиковые линия суүткәргечләр кулланырга рөхсәт ителә:

авария вакытында су белән тәэмин итүдә өзеклек булган очракта җитештерү ихтыяҗларына су бирү өчен;

торбалар диаметры 100 мм дан артмаган хуҗалык-эчәргә яраклы ихтыяҗларга су бирү өчен;

- янгынга каршы яки хуҗалык-янгынга каршы кирәк-яракларга су бирү өчен, линиянең озынлыгы 200 метрдан да артмаска тиеш.

Бина һәм корылмаларның эчке суүткәргеч челтәрләре белән тышкы су челтәрләрен боҗралау рөхсәт ителми.

4.12.5. Авыл җирлеге халкының су бүлү объектларында норматив ихтыяҗын билгеләү буенча тәкъдимнәр.

Торак пунктларның канализация системаларын проектлауны «СНиП 2.04.01-85 «эчке суүткәргеч һәм биналарны канализация, СП 32.13330.2018 «СНиП 2.04.03-85 «Канализация. Тышкы челтәрләр һәм корылмалар«, СП 42.13330.2016 " шәһәр төзелеше. Шәһәр һәм авыл җирлекләрен планлаштыру һәм төзү» дигән темага, шулай ук авыл җирлегенең расланган су белән тәэмин итү схемасы нигезендә үткәрелә.

Көнкүреш суларын тәүлеклеклек уртача су белән тәэмин итү, территориягә су сибүгә һәм Яшел утыртмаларга су тотуны исәпкә алмыйча, тәүлеклеклек су куллануга тигез дәрәҗәдә кабул ителә.

Территориаль планлаштыру документларын эшләгәндә авыл торак пунктлары өчен тәүлеклеклек уртача (бер елга) су бүлүне 1 кешегә 150 л/тәүлегенә кабул итү рөхсәт ителә.

Йорт яны җир участоклары белән шәхси йортларда яшәүче халык өчен, төзелешнең тыгызлыгы, юынты суларны чистартуның үзкыйммәте, рельефның катлаулылыгы аркасында, су бүлүнең автоном системасын күз алдында тотарга кирәк.

Автоном канализация системасы юынты суларны өйдән чыгарудан җыюны, аларны чистарту өчен автоном корылмаларга бүлеп бирүне, алга таба муниципаль районда булган чистарту корылмаларына чыгаруны тәэмин итәргә тиеш. Чистарту

корылмаларын йортлар территориясендә яки берничә бина өчен (кагыйдә буларак, социаль-көнкүреш хезмәте күрсәтү объектлары) аерым торучы чистарту корылмалары буларак билгеләргә тәкъдим ителә.

5. ИСӘП-ХИСАП КҮРСӘТКЕЧЛӘРЕН НИГЕЗЛӘҮ БУЕНЧА МАТЕРИАЛЛАР

Нормативлар түбәндәге норматив хокукый актлар таләпләренә туры китереп әзерләнде:

Федераль законнар:

Россия Федерациясенең шәһәр төзелеше кодексы (29.12.2004 ел, № 190-ФЗ ред.) 02.07.2021).

«Россия Федерациясендә җирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрендәге 131-ФЗ номерлы Федераль закон (01.07.20021 редакциясе).

"Җирләү һәм җирләү эше турында»12.01.1996 ел, № 8-ФЗ Федераль закон;

Россия Федерациясенең башка норматив актлары:

«Россия Федерациясе субъектлары территорияләрендә мәгариф объектларын оптималь урнаштыру критерийларын билгеләү өчен үрнәк күрсәткечләр» методик рекомендацияләр турында» Россия Федерациясе Мәгариф һәм фән министрлыгының 2016 елның 4 маендагы АК-950/02 номерлы хаты (08.08.2016 редакция).

"Ашыгыч, шул исәптән ашыгыч махсуслаштырылган, медицина ярдәме күрсәтү тәртибен раслау турында»20.06.2013 № 388н РФ Сәламәтлек саклау министрлыгы боерыгы

«Сәламәтлек саклау өлкәсендә халыкның ресурс белән тәэмин ителеше нормативларын һәм нормаларын куллану турында методик рекомендацияләрне раслау турында"2018 елның 20 апрелендәге 182 номерлы РФ Сәламәтлек саклау министрлыгы боерыгы.

Россия Мәдәният министрлыгының «мәдәният оешмалары челтәрен үстерү һәм халыкны мәдәният оешмалары хезмәтләре белән тәэмин итү буенча Россия Федерациясе субъектларына һәм җирле үзидарә органнарына методик тәкъдимнәрне раслау турында»2017 елның 2 августындагы Р-965 номерлы күрсәтмәсе.

Татарстан Республикасы норматив актлары:

Татарстан Республикасы шәһәр төзелешен проектлауның республика нормативлары расланды. 27.12.2013 № 1071 ТР МК карары(19.07.20021 ред.)

Татарстан Республикасында шәһәр төзелеше эшчәнлеге турында «2010 елның 25 декабрендәге 98-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы законы;

«2024 елга кадәр иҗтимагый инфраструктура, социаль хезмәт күрсәтүләр белән тәэмин ителешнең социаль гарантияләре дәрәҗәсен билгеләү турында» Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 26.01.2009 елдагы 42 номерлы карары (үзгәрешләр һәм өстәмәләр белән).

«Кама Тамагы муниципаль районы «муниципаль берәмлегенең һәм аның составындагы муниципаль берәмлекләрнең территорияләре чикләрен билгеләү

һәм аларның статусы турында» 2005 елның 31 гыйнварындагы 24-ТРЗ номерлы ТР Законы (13.12.2014 редакция).

«Татарстан Республикасында шәһәр төзелеше эшчәнлеге турында» 25.12.2010 № 98-ТРЗ Татарстан Республикасы законы (4.10.20021 ред.)

«Татарстан Республикасында калдыклар белән, шул исәптән каты коммуналь калдыклар белән эш итү өлкәсендә территориаль схеманы раслау турында»2018 елның 13 мартындагы 149 номерлы ТР МК карары.

«Татарстан Республикасында каты коммуналь калдыкларны җыю нормативларын раслау турында»12.12.2016 ел, № 922 ТР МК карары.

Татарстан Республикасы Кама Тамагы муниципаль районының норматив актлары:

Кама Тамагы муниципаль районының территориаль планлаштыру схемасы (актуальләштерелгән редакция), утв. ТР Кама Тамагы МР Советының 16.12.2013 ел, №213 карары белән.

Татарстан Республикасының территориаль планлаштыру схемасы (кертелгән үзгәрешләр белән), расланды. Министрлар кабинетының №172 нче 27.03.2021.

2015 елның 16 гыйнварындагы 4-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законы паспорты "Татарстан Республикасында җәмәгать тәртибен саклауда гражданнарның катнашуы турында"

Татарстан Республикасы Кама Тамагы муниципаль районының 2016-2021 елларга һәм 2030 елга кадәрге план чорына социаль-икътисадый үсеш стратегиясе расланды. ТР Кама Тамагы МР Советының 08.08.2016 ел, № 78 карары белән расланды.

Проектлау һәм төзелеш буенча кагыйдәләр җыелмасы:

СП 42.13330.2016 " шәһәр төзелеше. Шәһәр һәм авыл җирлекләрен планлаштыру һәм төзү. СНиПның актуальләштерелгән редакциясе 2.07.01-89*» (утв. Россия Төзелеш Министрлыгының 2016 елның 30 декабрендәге 1034/пр номерлы боерыгы (2017 елның 10 февралендәге редакциясендә).

СП 35-106-2003 «өлкән яшьтәге кешеләргә социаль хезмәт күрсәтү учреждениеләрен исәпләү һәм урнаштыру».

СП 30.13330.2016 "СНиП 2.04.01-85*" эчке суүткәргеч һәм биналарны канализация»;

СП 32.13330 2018 " СНиП 2.04.03-85 «Канализация. Тышкы челтәрләр һәм корылмалар»;

СНиП 35-01-2001 биналар һәм корылмаларның халыкның аз хәрәкәтләнүче төркемнәре өчен ачыклыгы «СНиП 59.13330.202020»СНиП 35-01-2001 "СП 59.1333020" СП;

2.1.3684-21 " шәһәр һәм авыл җирлекләре территорияләрен карап тотуга, су объектларына, эчәргә яраклы су һәм эчәргә яраклы су белән тәэмин итүгә, атмосфера һавасына, туфракка, торак биналарга, җитештерү, җәмәгать биналарын эксплуатацияләүгә, санитария-эпидемияләргә каршы (профилактика) чаралар үткәрүгә һәм үткәрүгә карата санитар-эпидемиологик таләпләр»;

СанПиН 1.2.3685-21»кеше өчен яшәү тирәлеге факторларының иминлеген һәм (яки) зыянсызлыгын тәэмин итүгә гигиена нормативлары һәм таләпләр";

№ 11-01-2002 «Россия Федерациясендә зиратларны җирләү һәм карап тоту тәртибе турында тәкъдимнәр».

Башка документлар:

Янгын саклау объектларын проектлау нормалары. НПБ 101-95 (утв. РФ ЭЭМ ГУППС 30.12.1994 № 36 боерыгы белән кертелгән).

Интернет-чыганаклар:

Территориаль планлаштыруның федераль дәүләт мәгълүмат системасы (ФГИС ТП). https://fgistp.economy.gov.ru/

Дәүләт статистикасы федераль хезмәте http://gks.ru к

Татарстан Республикасы Кама Тамагы муниципаль районы администрациясенең рәсми сайты https://kamskoye-ustye.tatarstan.ru/

Нормативларны әзерләгәндә исәпкә алынды:

- авыл җирлегенең административ-территориаль бүленеше;
- авыл җирлегенең социаль-демографик составы һәм халык тыгызлыгы;
- табигый-климат шартлары;

Кама Тамагы муниципаль районының социаль-икътисадый үсеше программасы;

- социаль-икътисадый үсеш фаразы;
- җирле үзидарә органнарының һәм кызыксынган затларның тәкъдимнәре

Нормативларның төп өлешендә авыл җирлеге халкының тәэмин ителешенең минималь рөхсәт ителгән минималь дәрәҗәсенең исәп-хисап күрсәткечләре һәм авыл җирлеге халкы өчен мондый объектларның территориаль яктан мөмкин булган кадәр үтемле булу дәрәҗәсенең исәп-хисап күрсәткечләре билгеләнгән җирле әһәмияттәге объектлар исемлеге Россия Федерациясе Шәһәр төзелеше кодексының 29.2 статьясындагы 4 өлешендә күрсәтелгән таләпләре, шулай ук нормативлар проектын эшләү буенча техник задание белән билгеләнгән.